

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÁI BÌNH TRONG BỐI CẢNH CỦA CUỘC CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP LẦN THỨ TƯ

Nguyễn Thị Nhung Trang

Bộ môn Lý luận chính trị - Trường Đại học Y Dược Thái Bình

Tóm tắt: Cách mạng công nghiệp lần thứ tư tạo ra cả cơ hội và thách thức đối với giáo dục đại học nói chung, giảng dạy lý luận chính trị nói riêng. Bài viết phân tích những tác động và yêu cầu của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư đến công tác giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học. Từ đó đề xuất một số biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

Từ khóa: Cách mạng công nghiệp 4.0, giảng dạy lý luận chính trị, sinh viên, Trường Đại học Y Dược Thái Bình.

IMPROVING THE QUALITY OF POLITICAL THEORY TEACHING FOR STUDENTS AT THAI BINH UNIVERSITY OF MEDICINE AND PHARMACY IN THE CONTEXT OF THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION

Abstract: The Fourth Industrial Revolution presents both opportunities and challenges for higher education in general, and political theory teaching in particular. This article analyzes the impacts and requirements of the Fourth Industrial Revolution on political theory teaching in universities. Based on this analysis, it proposes several measures to improve the quality of political theory teaching to meet the demands of the new era.

Keywords: Fourth Industrial Revolution, political theory teaching, university students.

Nhận bài: 26/02/2026

Phản biện: 19/03/2026

Duyệt đăng: 23/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trên thế giới, cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư (CMCN 4.0) đang diễn ra mạnh mẽ, làm thay đổi căn bản lối sống, phong cách làm việc, phương thức giao tiếp của con người, thay đổi cơ cấu lao động và thị trường lao động... Giáo dục và đào tạo cũng chuyển sang mô hình giáo dục thông minh (Smart Education) và đặt ra những thách thức to lớn cho các nhà trường nói chung, trong đó bao gồm cả hệ thống các trường đại học. Việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị cả về nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học nhằm đáp ứng được nhu cầu của người học, bắt kịp được sự phát triển của thời đại là yêu cầu cấp thiết đối với các trường đại học nói chung, trong đó có Trường Đại học Y Dược Thái Bình.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cách mạng công nghiệp 4.0 và yêu cầu đối với việc giảng dạy lý luận chính trị

Lịch sử nhân loại đã và đang trải qua bốn cuộc cách mạng công nghiệp. Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư bắt đầu xuất hiện từ thập niên đầu tiên của thế kỷ XXI, là sự gắn kết giữa các nền công nghệ, làm xóa đi ranh giới giữa thế giới vật thể, thế giới số hóa và thế giới sinh học. Cách mạng công nghiệp lần thứ tư dựa trên nền tảng công nghệ số nhằm xây dựng thế giới siêu kết nối và tích hợp các công nghệ thông minh để tối ưu hóa quy trình, phương thức sản xuất. Cách mạng

công nghiệp 4.0 tạo ra cơ hội cũng như đặt ra yêu cầu tất yếu phải xây dựng nền giáo dục 4.0. Theo đó, mọi người có thể cùng học tập mọi lúc, mọi nơi với các thiết bị được kết nối.

Giáo dục 4.0 có sự thay đổi lớn trong mục tiêu và cách thức đào tạo, chuyển từ truyền thụ kiến thức cho số đông sang khai phóng tiềm năng, đồng thời trao quyền chủ động sáng tạo cho từng cá nhân. Người dạy sẽ chuyển sang vai trò mới là người thiết kế, cố vấn, tạo môi trường học tập. Với nội dung học tập được số hóa, người học sẽ có lộ trình, nội dung đào tạo phù hợp với mục tiêu đào tạo. Người học có thể chủ động nghiên cứu tài liệu cũng như tương tác với giảng viên mọi thời điểm bằng máy tính hoặc điện thoại thông minh. Trong giáo dục 4.0, nhà trường có thể thu thập dữ liệu, phân tích và đánh giá chính xác về người học, theo dõi quá trình học tập, rèn luyện của sinh viên. Hiện nay, các tập đoàn công nghệ lớn đã cho ra đời nhiều thiết bị và phần mềm thông minh phục vụ giáo dục. Tuy nhiên, CMCN 4.0 cũng đặt ra những thách thức không nhỏ đối với công tác giáo dục nói chung và giáo dục lý luận chính trị nói riêng.

Về nội dung giảng dạy: Với sự bùng nổ thông tin, âm mưu diễn biến hòa bình và sự chống phá của kẻ thù, giảng viên cần nắm bắt thông tin kịp thời, biết chọn lọc thông tin phù hợp sẽ giúp các

thông tin trong bài giảng có độ chính xác, tin cậy, luôn cập nhật được tình hình thời sự nóng hổi của đất nước và thế giới.

Về phương pháp, hình thức tổ chức dạy học: Khi trình độ công nghệ ngày càng phát triển yêu cầu đặt ra đối với giảng viên và sinh viên cũng tăng lên. Nếu không cập nhật kiến thức công nghệ thì việc có thể sử dụng các thiết bị và phần mềm trong giảng dạy và học tập lý luận chính trị sẽ bị hạn chế. Việc tăng cường sử dụng công nghệ và sử dụng một cách phù hợp sẽ góp phần đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học đáp ứng yêu cầu của nền giáo dục 4.0.

Công tác giảng dạy lý luận chính trị có ý nghĩa và vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành thế giới quan, phương pháp luận cho người học. Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị là một trong những điều kiện tiên quyết quan trọng đưa những kiến thức trong giáo trình thấm thấu vào nhận thức của người học, từ đó chuyển hóa thành hành động thực tế của họ ở lĩnh vực công tác trong tương lai.

2.2. Trường Đại học Y Dược Thái Bình và đặc điểm học tập của sinh viên

Trường Đại học Y Dược Thái Bình (Thai Binh University of Medicine and Pharmacy) là một trường đại học chuyên ngành Khoa học Sức khỏe tại Việt Nam trực thuộc Bộ Y tế, được thành lập ngày 23 tháng 7 năm 1968, có sứ mạng đào tạo nguồn nhân lực khối ngành khoa học sức khỏe, đa ngành, đa cấp có chất lượng; nghiên cứu, chuyển giao khoa học công nghệ, cung cấp dịch vụ và sản phẩm; vì mục tiêu chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

*** Về cơ sở vật chất**

Trường đã có khu giảng đường 15 tầng, giảng đường 9 tầng, đại giảng đường, khu nhà giải phẫu, giảng đường 4 tầng với gần 50 phòng học. Trường có 01 Labo trung tâm và đầy đủ các Labo thực hành.

Mạng LAN của trường hiện có 03 máy chủ với gần 100 máy trạm, ngoài ra còn có gần 20 máy lẻ. Đáp ứng khá tốt nhu cầu truy cập Internet của Cán bộ và sinh viên. Trường đang xây dựng hoàn thiện Thư viện điện tử và ứng dụng công nghệ thông tin để phục vụ công tác quản lý, đào tạo và nghiên cứu khoa học.

*** Đặc điểm học tập của sinh viên Trường Đại học Y Dược Thái Bình**

Cũng giống như sinh viên các trường Đại học Y trên cả nước, sinh viên Trường Đại học Y Dược

Thái Bình cần học tập một khối lượng kiến thức khổng lồ, áp lực cao, thời gian đào tạo dài (5-6 năm) và yêu cầu thực hành lâm sàng liên tục tại bệnh viện. Sinh viên đòi hỏi tính trung thực, sự tỉ mỉ, khả năng tự học cao và kỹ năng tư duy phân biện tốt để đáp ứng chương trình đào tạo khắt khe.

Khối lượng kiến thức lớn và chuyên sâu: Sinh viên phải nắm vững kiến thức từ cơ bản (Giải phẫu, Sinh lý) đến lâm sàng (Nội, Ngoại, Sản, Nhi) và dược lý. Áp lực thi cử và kiểm tra rất nặng nề, đòi hỏi việc học tập diễn ra liên tục, thậm chí trong các kỳ nghỉ.

Học tập lâm sàng tại bệnh viện: Khác với các ngành khác, sinh viên Y dược dành phần lớn thời gian (đặc biệt từ năm thứ 3-4 trở đi) để đi bệnh viện, thực hành trực tiếp trên bệnh nhân dưới sự hướng dẫn của giảng viên và bác sĩ.

Yêu cầu cao về sự trung thực và tỉ mỉ: Ngành Y liên quan trực tiếp đến tính mạng con người, do đó, sinh viên được rèn luyện tính trung thực tuyệt đối trong học tập và nghiên cứu. Sự cẩn thận trong từng liều thuốc hay thao tác kỹ thuật là yêu cầu bắt buộc.

Phong cách học tập chủ động và tự học: Do lượng kiến thức quá nhiều, sinh viên cần khả năng tự nghiên cứu tài liệu, cập nhật kiến thức mới từ các tạp chí y học, không chỉ dựa vào bài giảng.

Chịu áp lực tâm lý và thời gian: Sinh viên thường xuyên đối mặt với căng thẳng do lịch học dày đặc, kỳ thi khắt khe và gánh nặng trách nhiệm khi thực hành.

Đề cao kỹ năng làm việc nhóm: Việc học tại bệnh viện đòi hỏi sinh viên phải tương tác tốt với đồng nghiệp, giảng viên, nhân viên y tế và bệnh nhân.

Từ đặc điểm học tập áp lực cao với khối lượng kiến thức đồ sộ, thực học, thực nghiệp của sinh viên khối ngành sức khỏe. Do đó, là một giảng viên giảng dạy lý luận chính trị của Nhà trường, tôi thấu hiểu áp lực và tâm lý nặng nề trong quá trình học tập và rèn luyện của sinh viên. Đối với các môn lý luận chính trị, là những môn học được sinh viên coi là khô khan, trừu tượng, khó hiểu, khó vượt qua. Đặc biệt đối với sinh viên khối ngành sức khỏe thì đây là những môn học đại cương nên dễ mềm hoá kiến thức, dễ biến những tri thức trừu tượng ấy gần gũi, dễ nhớ, dễ hiểu,... làm giảm bớt áp lực cho sinh viên. Yêu cầu đặt ra đối với giảng viên giảng dạy bộ môn lý luận chính trị cho sinh viên khối ngành sức khỏe nói chung và sinh viên Trường Đại học Y Dược Thái Bình nói riêng là phải đổi mới phương pháp

giảng dạy, phù hợp với thực tiễn và đặc điểm học tập của sinh viên từng chuyên ngành là vấn đề cần thiết.

2.3. Một số biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị cho sinh viên Trường Đại học Y Dược Thái Bình trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0

Một là, nâng cao nhận thức và đổi mới tư duy về áp dụng tiến bộ về công nghệ trong phát triển giáo dục lý luận chính trị, tăng cường bồi dưỡng năng lực ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy lý luận chính trị cho giảng viên. Việc nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý về việc áp dụng thành tựu của CMCN 4.0 vào giảng dạy lý luận chính trị sẽ mở ra các cơ hội được đầu tư về cơ sở vật chất và các điều kiện cần thiết khác để giảng viên và sinh viên có thể được tiếp cận thành tựu của công nghệ hiện đại. Về phía giảng viên, cần khảo sát năng lực ứng dụng công nghệ thông tin và nhu cầu bồi dưỡng năng lực ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy, tổ chức bồi dưỡng những năng lực còn thiếu và yếu, giúp giảng viên tổ chức tốt quá trình giảng dạy lý luận chính trị.

Hai là, nâng cao chất lượng giảng dạy của giảng viên và học tập của sinh viên nhằm đáp ứng yêu cầu của thời đại. Để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị, cần chú trọng đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học.

Về nội dung giảng dạy, trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập sâu rộng, việc học tập lý luận chính trị có nhiều thuận lợi song cũng đan xen những thách thức. Đặc biệt việc học lý luận chính trị sẽ phải đối mặt với nhiều thách thức hơn, nhất là trong điều kiện bùng nổ thông tin, trong CMCN 4.0, sự chóng phá quyết liệt và ngày càng tinh vi của các lực lượng thù địch. Do đó, giảng viên ngoài phương pháp sư phạm tốt cần biết cách thu thập thông tin kịp thời, thông tin mang tính thời sự, chính xác, cần có phong kiến thức phong phú, kinh nghiệm thực tiễn dồi dào, có kinh nghiệm giảng dạy,... Mặt khác, đối tượng giảng dạy lý luận chính trị cho sinh viên đại học khối ngành sức khỏe là những người trẻ, tầng lớp trí thức, có hiểu biết xã hội, nhanh nhạy trong ứng dụng công nghệ, nhạy bén với cái mới,... Vì vậy, để việc truyền thụ, đưa các kiến thức lý luận khô cứng trở thành nguồn thông tin mềm mại, gắn lý luận với thực tiễn phong phú, đây là cả một vấn đề đòi hỏi sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa phương pháp sư phạm, phong kiến thức và năng lực thực tiễn của mỗi giảng viên.

Ở một khía cạnh khác, nếu việc giảng dạy lý luận chính trị chỉ dừng lại ở những kiến thức kinh viện, ngôn ngữ học thuật đơn thuần thì hầu như đều tạo cho người học một cảm giác khô cứng, xa rời thực tế và rất khó tiếp thu. Vì vậy, một vấn đề đặt ra là người dạy cần thiết kể bài giảng sao cho uyển chuyển, vừa bảo đảm kiến thức cơ bản, vừa cập nhật thực tiễn, vừa kế thừa cái cũ, vừa cập nhật cái mới, qua đó để người học thấy rằng những vấn đề lý luận trong sách chính là những vấn đề đang diễn ra trong thực tiễn sinh động, nó đang vận hành và xảy ra xung quanh công việc hàng ngày của mỗi người. Để làm được điều đó, đòi hỏi giảng viên cần cập nhật kiến thức, trao đổi phương pháp, học tập kinh nghiệm, trải nghiệm thực tiễn.

Để đưa thực tiễn vào giảng dạy lý luận chính trị có hiệu quả, giảng viên cần xác định được nội dung nào cần thiết phải liên hệ thực tiễn và đưa loại hình, cấp độ thực tiễn nào thì phù hợp; Nắm vững đối tượng sinh viên và hoàn cảnh cụ thể của lớp học để liên hệ thực tiễn cho phù hợp; Những yếu tố thực tiễn đưa vào bài giảng phải mang tính điển hình, có ý nghĩa chung chứ không chỉ ngẫu nhiên mà giảng viên chợt nghĩ ra trong tiết giảng; Phải quan tâm tới các sự kiện thực tiễn mang tính thời sự, đang được xã hội quan tâm nhiều; Mỗi yếu tố thực tiễn đều phải có địa chỉ, nguồn gốc xuất xứ rõ ràng và đảm bảo tính trung thực; Khi đưa thực tiễn vào liên hệ nên có sự phân tích để người học thấy được thực tiễn liên hệ có phù hợp lý luận hay không, thực tiễn đó mang ý nghĩa tiêu cực hay tích cực để định hướng học viên.

Về phương pháp giảng dạy, giảng viên cần đổi mới phương pháp dạy học. Cần thay đổi tư duy dạy và học theo phương pháp mới để người học vừa lĩnh hội được kiến thức lý luận chính trị, vừa vận dụng sáng tạo vào thực tiễn công tác ở địa phương. Kết hợp giữa các phương pháp truyền thống với các phương pháp mới đồng thời gắn với công nghệ hiện đại. Đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị phải xuất phát từ yêu cầu của sự hội nhập giáo dục và đào tạo hiện nay. Đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị còn xuất phát từ đối tượng người học - là những sinh viên trẻ, tầng lớp trí thức, đang theo học các chuyên môn khác nhau; đổi mới phương pháp giảng dạy phải xuất phát từ mục tiêu đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị hiện nay cho thế hệ trẻ.

Ba là, nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý.

Đẩy mạnh các hoạt động nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học nói chung, Trường Đại học Y Dược Thái Bình nói riêng đáp ứng yêu cầu đổi mới trong dạy và học lý luận chính trị. Kiểm soát chặt chẽ các khâu đánh giá kết quả học tập, đánh giá quá trình và đánh giá học phần cho sinh viên đảm bảo chất lượng và đúng quy chế...

Bốn là, bảo đảm cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy lý luận chính trị. Để có thể ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động giảng dạy lý luận chính trị một cách hiệu quả, bảo đảm sự tương tác, trao đổi thông tin giữa giảng viên với giảng viên, giữa giảng viên với sinh viên, giữa sinh viên với sinh viên được thường xuyên, đầy đủ, kịp thời và bảo đảm tổ chức triển khai hoạt động được thông suốt thì Nhà trường nên kịp thời đầu tư, xây dựng hệ thống hạ tầng công nghệ thông tin (internet, wifi, thiết bị phần cứng, camera, cảm biến...) cho phù hợp, hiện đại, đồng bộ để có thể kết nối vạn vật, dạy - học trực tuyến, hội thảo trực tuyến... Đồng thời, nên thường xuyên tổ chức đào tạo, hướng dẫn, tập huấn về kỹ năng quản lý, khai thác, sử dụng các trang thiết bị công nghệ thông tin, nhất là công tác bảo đảm an toàn thông tin, an ninh mạng, cũng như cập nhật những công nghệ mới cho cán bộ, giảng viên, sinh viên để họ không bị “tụt hậu” trong cuộc đua khoa học công nghệ hiện nay.

Trong xây dựng cơ sở vật chất, tài liệu phục vụ cho hoạt động giảng dạy lý luận chính trị cần

chú trọng phát triển hệ thống sách điện tử, kho dữ liệu số, để đồng bộ với hệ thống công nghệ thông tin nhằm đáp ứng kịp thời nhu cầu khai thác cơ sở dữ liệu, sách điện tử cho người học, ngoài những công cụ mạnh hiện đang sử dụng và phát huy tác dụng như: internet, truyền hình, phát thanh, báo chí... cũng cần quan tâm xây dựng và phát huy tác dụng của các mạng xã hội như: Facebook, Zalo, Twitter,... để vừa bảo đảm tính đa dạng trong công cụ tuyên truyền, vừa tranh thủ được sức mạnh lan tỏa của các mạng xã hội hiện đang rất thịnh hành, phát triển ở cả trong và ngoài nước, vừa phù hợp với đặc điểm của sinh viên khối ngành sức khỏe có thể học tập được ở mọi lúc, mọi nơi, cả ở giảng đường và trong bệnh viện.

III. KẾT LUẬN

Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã và đang làm thay đổi hàng ngày, hàng giờ tác động đến mọi lĩnh vực từ sản xuất, dịch vụ đến kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, giáo dục, quốc phòng an ninh. Để thích ứng với cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, công tác giảng dạy lý luận chính trị cần đổi mới nội dung chương trình, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học, nâng cao năng lực của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật, đặc biệt là hệ thống hạ tầng công nghệ thông tin. Sự thay đổi đồng bộ các yếu tố trên sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học đáp ứng được yêu cầu của cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- Lê Văn Toán, Trương Thị Diễm, Một số giải pháp nâng cao hiệu quả đào tạo trực tuyến trong giáo dục đại học trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, *Tạp chí Giáo dục*, Số đặc biệt, kì 2 tháng 5/2020, tr.33-36.
- TS. Lê Đông Phương (2018), *Cách mạng công nghiệp 4.0 và ảnh hưởng đến giáo dục đại học Việt Nam*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và những vấn đề đặt ra đối với hệ thống nhà trường Quân đội.
- GS. Phan Văn Trường - Cố vấn của Chính phủ Pháp về thương mại quốc tế: “Ngành Giáo dục “đón đầu” cuộc Cách mạng 4.0 ra sao?”, Báo điện tử baoquocte.vn, ngày 14-4-2017.